

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din. za izposojenost 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plažajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3112

Za dvig avtoritete

Razni nezdrevi pojavi v naši državi povzročajo ne malo skrbi in tudi mnoge debate; zaradi njih se potoči mnogo črnih, in vse to z edinim namenom, da se omili, da se odpravi. Vse se izprašuje kako ozdraviti nezdrevne razmere? Vprašanje je lahko, a težji je odgovor.

Za ozdravljenje kateregakoli bolnega pojavi, je potrebno predvsem poznati njegovega povzročitelja. Nikako uganjanje in eksperimentiranje ne more pomagati bolniku, dokler zdravnik ne ugotovi pravega povzročitelja bolezni, dokler ne odkrije okužljivih kalov. Šele na podlagi takih povsem točnih ugotovitev je mogoče začeti z uspešnim zdravljenjem.

Isto kot za zdravnika pri bolniku, velja za one, ki so poklicani, da zdravijo nezdrevne pojave in bolne razmere v našem javnem življenju. Ugotovljeno je, da je nujno potrebno dvigniti med našim narodom ljudsko moralno, obnoviti v njem vero v zakonitost in pravičnost, ker le tako se more pripraviti teren za nujno potrebno zboljšanje nezdrevnih pojavov.

Opazja se, da se pojavlja med narodom neka depresija — ki jo povsem tesno povezano spremlja nekaka apatija do vsega konstruktivnega javnega dela. Ljudstvo izgublja zaupanje, ki ga je včasih imelo do svojih voditeljev. — Nič čudnega! Dovolj je inteligentno, da lahko samo občuti, da je ono, kar je bilo včeraj sveto, danes brezpomembno, pred kratkim nedovoljeno, danes priporočano, lani upoštevano, sedaj zavrnjeno; zgolj dejstva, ki tudi preprostemu človeku ne ostanejo prikrita, kajti ima jih priliko opazovati že par let in slep in gluhi bi moral biti, kdor bi vsega tega ne opazil. Komu verovati, je neizogibno vprašanje mase, a v notranjosti se kopiči nezaupanje — apatija, a iz tega izhajajoča popolna brezbržnost za obstoječe, je ugoden teren za nekaj nezdrevnega, nepravilnega.

Ko se sprašujemo po vzrokih, naletimo na splošen odgovor, da je povzročitelj vsega tega in takega stanja svetovna gospodarska kriza, ki je ustvarila popolno stagnacijo v vsem svetovnem, torej tudi v našem narodnem gospodarstvu. Ta stagnacija pa naj bi bila prav za prav pravi in edini povzročitelj bolnega stanja, ki gloda na našem narodnem telesu. Ta naj bi torej bila tudi vzrok vseh neznosnega stanja in vseh njegovih težkih posledic. Ni povsem brez osnove taka trditve, toda svetovna kriza ni in ne more biti edini povzročitelj in pospeševalec nezdrevnih pojavov. — Iščimo jih tudi druge.

Ze nekaj let sem se pri nas skoraj sistematično ubija avtoriteta onih ljudi, ki naj bi bili med narodom najbolj upoštevani, najbolj spoštovani. In v vrste teh spada predvsem tudi učiteljstvo. Res, najbolj spoštovan, najbolj upoštevani stan bi moral biti, če bi hotel izvršiti vse naloge, ki se mu nalagajo. Prav gotovo bi svojo najvažnejšo misijo vzgojitelja naroda izvršil vse drugače, v vse večje zadovoljstvo samega sebe in vseh onih, ki mu nalagajo vedno največje naloge, če bi se mu stalno in sistematično ne ubijala, za njegov poklic in njegovo delo tako nujno potrebna avtoriteta. Ker pa je resnica le to, da se učiteljskemu stanu stalno krati ugled, jemlje avtoriteta in se zapostavlja za drugim, je nemogoče pričakovati tako nujno potrebnih lepih uspehov od njegovega dela. Zakaj?

Popolno učiteljevo osebnost označuje pedagogika za vzor pravega vzgojitelja, ki more prebroditi vse tožke in vpliva kot osebnost na otroka — svojega gojenca. Ze tu je potrebna osebnost, ki predstavlja neomajno avtoriteto — osebnost, ki uživa zaupanje gojenca. — In za vzgojitelja naroda? Mar naj bo to človek, pred narodom razgaljen, oropan vsega dostojanstva svojega stanu, postavljen brez vsake moči, na milost in nemilost nizkotnih instinktov maščevalnosti z ene in zasmehovanju z druge strani? Ali more postati, ali more biti tak človek vzgojitelj naroda? Ali naj uči in vzgaja narod oni, katerega premestitev lahko izposluje včeraj gostilničar, danes trgovec, a jutri kateri drugi vaški mogotec? In tako stoji učitelj oropan vse avtoritete med mladino in narodom, ki jima je postavljen za vzgojitelja.

Od učitelja se zahteva, da bodi narodu iskren in dober svetovalec pri delu, bodi mu učitelj in vzgojitelj. Učitelj bodi tisti, ki stalno dvigaj med narodom vero v državo, njeno moč in veličino, vzgajaj ga k pravemu rodoljubju, dvigaj prosveto, pospešaj gospodarstvo, skratka skrbi za splošen napredek in dvig moralnega nivoja med narodom. Toda, ko se vse to zahteva od učiteljskega, mu na drugi strani neodgovorni činitelji stalno in sistematično ubijajo avtoriteto, ponižuje se njegov ugled med narodom, krati se možnost vsakega tudi najpotrebnejšega in najkoristnejšega dela. Kako naj bo uspešno delo v katero nima narod že vnaprej zaupanja — ker mu je odvzeta vera v osebo, ki naj to delo vrši. Pavšalna obrekovanja in očitki, ubijanje ugleda in kratenje avtoritete učiteljskega stanu naleti namreč na neprijeten odmev med narodom. Kar je v očeh nekaterih prav in potrebno, opazuje množica, ki ni vprašana za svoje mišljenje in presojo po svoje — presoja objektivno — toda pravično in od dne do dne bolj izgublja vero v resničnost in pravičnost.

In kdo bo zopet poklican, da skuša vrniti narodu zgubljeno vero? Kdo bo pozvan, da zdravi težke rakane na narodnem telesu, da popravlja težko bolno stanje? Učiteljstvo, ki mu vedno pripada težka naloga biti svetovalec narodu v najtežjih primerih.

Toda po vseh teh razmotiranjih se smemo upravičeno vprašati, kje bo mogoče dobiti narodne učitelje, ki bodo mogli vrniti narodu vero v pravičnost, resničnost in poštenje, ki se mu sedaj na tako krut način jemlje? Kako bo mogel, stan s pavšalnimi obdolžitvami in lažmi oropan vse avtoritete in narodnega zaupanja, ponovno si pridobiti to zaupanje? — Težak bo pravičen odgovor na tako vprašanje.

Za reorganizacijo publikacij Mladinske matice

»Naš rod« in publikacije Mladinske matice je prav za prav ustvarila splošna zahteva po šolskem listu, ki naj nadomesti nepopolno in nezadostno čtivo v šolskih čitankah in pa nagnjenosti mladine do varijacij.

Nele učiteljstvo, ki kontrolira naše mladinske izdaje, temveč tudi jaz sam, sem se stalno vpraševal, ali je naš mladinski mesečnik in ako so publikacije Mlad. matice zadostile tej zahtevi. Na žalost, sem si moral priznati, da ne. Kajti na 32. mesečnih straneh ni mogoče nakopičiti snovi, ki bi bila primerna za vse starostne stopnje naše mladine. Najbolj so se morali zanemarjati najmlajši, ker tvorijo le manjšo polovico čitateljev naših publikacij. Prejemal sem pritožbe in prošnje učiteljev elementarnih razredov, naj vendar uvrstimo več snovi za 2. in 3. razred ter za drugo polletje 1. razreda. Povsem jim nisem mogel ustreči, ker bi mogel to storiti le na račun snovi za ostale starostne stopnje.

Izvršil se je tudi poizkus s šolskim listom, ki je še bolj drastično pokazal, da se s par časopisnih strani ne da služiti vsem.

Podobno je s knjigami Mladinske matice, ki jih redno izdaja vsako leto. Z večino knjig se more zadovoljiti le del mladih čitateljev, za ostali del so v snovi in stilu pretežke. Od štirih knjig je le ena dostopna najmlajšim.

Zaradi tega sem bil stavlil odboru Mladinske matice naslednji predlog:

1. »Naš rod« naj se deli v dve samostojni mesečni publikaciji: Prva bodi namenjena najmlajšim in se v snovi oziraj na splošno časovno šolsko snov. Sestavki v tem delu naj bodo kratki, pestri in ilustrativno bogati. Druga naj obsega prilično podobno snov, kot jo je prinašal »Naš rod« do sedaj, pridobljeni prostor pa naj se izpolni s primerno prikrojenimi opisi aktualnih dogodkov, vendar tako, da bodo zopet izpopolnjevali predpisano šolsko gradivo.

2. Istotako naj se razdele redne publikacije Mladinske matice, ki jih izdaja vsako leto v juniju. Vsaka skupina naj prejme po tri knjige v obsegu do 16 tiskovnih pol. Naj-

In prav to nas dovede do enega, ne morda najmanjšega vzroka nezdrevnih pojavov med našim narodom.

Če hočemo torej med narodom zboljšati tako nezdrevno stanje, je treba spoznati in proučiti vse povzročitelje, ki morajo biti na vsak način odstranjeni. Ako pa obstoja kje želja, vrniti slovensko učiteljstvo v dobo »Hlapcev« in »Martina Kačurja«, bo moralo ostati le pri želji, kajti narod, ki je danes povsem drugačen nego pred petdesetimi leti bo sam obsodil nezdrevne poizkuse. Ako bodo z narodovo sodbo prizadeti ravno povzročitelji, bodo le poželi ono kar so se jeli.

Narod, ki ga hočemo očuvati zlega, ga dvigniti v kulturnem in gospodarskem pogledu, mora imeti učitelje osebnosti, ki bodo uživali njegovo zaupanje, a obenem zaščito z merodajne strani za svoje delo. Le tako učiteljstvo, ki mu ne bo smel nihče kratiti nujno potrebne avtoritete, bo lahko obvarovalo narod pred marsikatero hudo posledico sedanjega težkega stanja.

— Z.

mlajši, t. j. naročniki »Našega roda za najmlajše«, naj dobe eno slikanico in eno povest, in še zbirko drobnih povesti; druga skupina, t. j. mladina od 4. razreda dalje pa poleg dveh knjig leposlovne vsebine, eno knjigo realne vsebine. »Kresnice« naj odpadejo, ker njeno snov lahko prinaša reorganizirani »Naš rod za zrelejšo mladino«.

Seveda je uspeh te zamisli mogoč le tedaj, ako bodo za napredek in pravo usmerjenost obeh listov in publikacij skrbeli tudi tisti tovariši, ki se sicer trudijo najti novih poti v lastnem razredu, ne pošiljajo pa listu nikakih konkretnih primerov novih pobud.

Ta predlog si je odbor Mladinske matice osvojil in pri tem ugotovil, da bi bila reorganizacija mogoča le tedaj, če bi se obseg listov skrčil na vsakega po 24 strani ter za vsako skupino dvojce ali troje rednih knjig v obsegu 16 tiskovnih pol in če ostane članarina ista, t. j. ako bo vsak član Mladinske matice bodisi za list in knjige za nižjo stopnjo, bodisi za list in knjige za višjo stopnjo plačeval devet-mesečno članarino po Din 2'50. Kajti ugotovljeno je, da bodo skupni stroški zaradi razdeljenega števila skupnih naročnikov narasli, kakor bodo narasli stroški za tisk in za sotrudnike, ki se bodo podvojili, medtem ko se bodo pocenili le izdatki za papir. O kakem znižanju članarine tedaj ne more biti govora, ako nečemo, da postane obstoj Mladinske matice iluzoričen.

Sreska učiteljska društva bodo kmalu prejela poziv Mladinske matice, naj o tem predlogu razpravljajo, da bo mogoče skupščini v juliju sprejeti končne sklepe. Mislim, da ne bo odveč, če se tudi učiteljstvo še pred sreskim običnim zborom svojega društva spozna z glavnimi obrisi tega vprašanja, da laže sodeluje pri razpravi. Pri tem lahko tudi med svojimi učenci ugotovi, ali bi in za koliko bi v primeru poskočilo število naročnikov iz nižjih razredov. Ta ugotovitev bi bila Mladinski matici neobhodno potrebna zaradi končne določitve obsega njenih publikacij.

J. Ribičič.

Pomen psihoanalize za vzgojo

(Ob 80 - letnici Freuda.)

Dne 6. maja je obhajal osemdesetletnico svojega rojstva dr. Sigmund Freud, po rojstvu moravski Žid, ki je zaslovel kot dunajski zdravnik za duševne bolezni in kot ustanovitelj psihoanalize po vsem širšem svetu. Njegov pomen je velikanski, sodobnik mnogokrat sam ne ve, da je ta in ta misel, katero danes srečuje v znanosti ali v umetnosti ali vsakdanjem življenju, po izvoru Freudova misel. Psihoanalitični izsledki se v mišljenju sodobnega izobraženca postali marsikje, zlasti v tujini, že kri in meso.

Kaj je psihoanaliza? V ožjem pomenu besede pomenja psihoanaliza zdravilni postopek pri živčeno (duševno) bolnih. Bolnik pripoveduje nad vse odkritosrečno in brez strahu večjemu zdravniku (in hkratu psihologu) vse, kar mu nehoti prihaja v zavest. Freud uči, da nastopa živčna (duševna) bolezen tedaj, če se nekaterim sila močnim in navadno neugodnim doživetjem prepreči tkzv. odreagiranje, t. j. sproščanje. Če se n. pr. otroku neka določena stvar vedno znova in znova ter celo s silo prepoveduje, ne da bi otrok to prepoved vsaj malo odobral, potem mora otrok svojo težnjo s silo v samem sebi potlačiti. Ta težnja pa še ne izgine radi tega iz duševnosti otroka, v podzavesti rovari še dalje in si najde izhod v kaki novi nerednosti otroka kot je to n. pr. grizenje nohtov, predolgo sesanje prsta ali peresnika ali česa drugega, med take nerednosti spada tudi igranje in vedno draženje spolovil (šele Freud

je pokazal, da je čutna naslada otroku važna zadeva in da doživlja neke vrste spolno ugodje že dojenček, kar sodobno mladinslovlje v polni meri priznava), močenje postelje, lažnost in tatvine, boječnost, nasilnost, mučenje živali, zanikrnost, kljubovalnost, egoizem, nemoč pažnje, grda pisava, zagrenelost in nevoščljivost itd. V težjih slučajih potlačitev svojih težnen nastopajo živčna obolenja, nevrose. Vse te doživljaljske povzročne napake in bolezni ljudi po Freudovem mnenju in izkustvu ni moči drugače ozdraviti kot s sproščanjem v obliki psihoanalize, v obliki prostovoljne izpovedi. S tako sprostitvijo odpadejo namreč vsi bolezenski znaki, ki torej niso nič drugega kot v nove oblike odevajoča se nasilno potlačena stremljenja. S tem pa je že nakazana vsa psihoanalitična pedagogika: tako živčno bolnega kot težko vzgojilivega otroka je treba najprej sprostiti njegovih potlačenih doživetij, ki ga silijo v nemoralna dejanja in ga nato uvesti v stvarno in normalno življenje, da bo postal zopet zdrav in vesel človek.

Razumevanje za vse psihoanalitično vzgojeslovje dobi človek šele ob poznavanju in razumevanju detinske in otroške dobe. Otroci pozna kot dojenček le čutno ugodje, katerega doživlja ob sesanju in ob draženju koncev prebavnih organov (erogene cone). Vsaka kulturna stopnja v razvoju človeštva pa pomenja opustitev takega prvotnega uživanja in iskanje in uživanje novih dobrin.

VSEBINA:

Za dvig avtoritete.

Za reorganizacijo publikacij Mladinske matice.

Pomen psihoanalize za vzgojo.

Učiteljski tečaj za voditelje kmetsko nadaljevalnih šol.

Dravska banovinska sekcija Jugoslovanske unije za zaščito dece.

Mi in I. mednarodni kongres za glasbeno vzgojo v Pragi.

LISTEK: Pasji bič. — »Četrta dimenzija.«

Splošne vesti. — Listi o prosveti, šoli, učiteljstvu in JUU. — Učiteljski pravnik.

— Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Zatorej otroka ne moremo pustiti na prvi le čutnosti polni stopnji, kajti sicer ne bo nikoli dosegel sodobne kulturne stopnje. Vzgoja mora odvaditi otroka prvotnih čutnih naslad in ga tako pridobiti za kulturo. Ampak to odvajanje od prvotnih naravnih ugodij se mora izvršiti, če hočemo, da bo ostal otrok zdrav, brez nasilja, na lep način. Vsako nasilje se maščuje s trmoglavostjo in drugimi že omenjenimi otroškimi napakami. Otroku je treba nuditi novih ugodij, da bo opustil in pozabil stara in prvotna ugodja; da se bo dvignil nad golo čutnost je treba res materinske ljubezni, da se ne bo preveč navezal na mater je treba družine, iger, pravljic, da ne bo večno v pravilničnem svetu je treba počasnega navažanja v stvarno življenje. Nikoli pa se seve ne sme dopustiti, da bi bila prejšnja stopnja docela pozabljena; ne, zdrava duša nosi v sebi harmonijo najpestrejših strani naše duševnosti. Vse to pravilno navažanje h kulturi bo seve dosegel le oni vzgojitelj, ki je do sebe in gojencev (otrok) odkritosrečen. Zahleva po odkritosrečnosti gre kot rdeči pramen po vsej psihoanalitični vzgoji: le odkritosrečnost preprečuje potlačena doživetja in s tem vse poznejše zlo, le odkritosrečnost (ki je analitično sestavljena iz ljubezni in resnice) preprečuje vse konflikte med vzgojnikom in gojencem. Umljivo je radi tega, da zahteva psihoanaliza (ki pomeni v širšem smislu vsa psihoanalitična spoznanja) že v otroških letih zdravo in prirčno spolno vzgojo, odkrito besedo na spolna vprašanja. Tu se tokrat ne morem v vse to spuščati enako kot ne v odnos otrok do staršev in do bratov in sester, niti ne v krasen psihoanalitičen postopek za zločince (primerjaj A. Aichhorn: Verwahrloste Jugend) in težkovzgojilivimi; prav na kratko hočem pravo vzgojiteljevo postopanje označiti s sledečim:

Vzgojitelj, ki hoče res vzgajati, mora biti zlasti sprva, ko otroka za kulturo šele pridobiva, nekako ljubezensko (libidinozno) nastrojen. Otroci se bo tako dolgo vdajali svojim užitek, dokler ne bo začutil ugodja tudi ob vzgojniku, ob njegovi dobroti. Vzgojnik mora otroka pridobiti najprej zase in nato od sebe k vsemu ostalemu življenju, to drugo pa se bo zopet posrečilo le tedaj, če se bo otroku res nudilo vseh vrst dobrin: s tem je psihološko dokazana pravilnost delovne šole, kajti z govoričenjem ali celo grožnjami ne bomo nikoli otroka dvignili; za kulturo, za zdravo in v jedru veselo delo za družbo bo otrok pridobil le z nenehnim uvajanjem v stvarne potrebe življenja! Veselja do dela se ne da vcepiti s pridigami nego le z veseljem delom!

Ze po vsem navedenem lahko ocenimo vso važnost in ves pomen Freuda za vzgojo. Da se pri nas do danes ni našel človek, ki bi o njem spregovoril dobro besedo, da so nam podali njegove misli izpačeno, je pač kriv naš diletantizem v obravnavanju tujih avtorjev. Razumeti jih in pravilno presoditi, to naši ljudje za čudo ne znajo, znova in znova se vsemu novemu približujejo s kopico predsodkov, zato ni morda slučaj, če šele mladina hodi druga, ona upa — sončnejša pota.

Kociper Stanko.

PEDAGOŠKI TEČAJ ZA UCITELJE NARODNIH ŠOL

Privedi v počitnicah pripravljali odbor smučajočega se »Pedagoškega društva« v Ljubljani. Tečaj bo trajal teden dni in se bo vršil predvidoma v dneh od 17. do 22. avgusta. Obsegal bo predavanja o najvažnejših problemih sodobne pedagogike in pedagoškega dela. Predavali bodo priznani pedagogi-praktiki in teoretiki.

V eni izmed prihodnjih števil »Učiteljskega tovariša« pričbimo podoben program tečaja, imena predavateljev, kakor tudi pogoje za udeležence.

Pripravljali odbor.

Opomba uredništva: V Ljubljani se snuje »Pedagoško društvo«, ki hoče združiti poleg interesentov izmed osnovnošolskega učiteljstva tudi pedagoge iz vseh ostalih šolskih kategorij. Opravem časa prinesemo podrobnejšo poročilo o tem stremljenju.